

บทที่ 6

บทสรุป

การศึกษาเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษากรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเด็นคำถามหลักในการศึกษาอยู่ 2 ประเด็นใหญ่ด้วยกันคือ 1. เงื่อนไขที่ทำให้กรีนพีซมาจัดตั้งสาขาในประเทศไทย และสามารถทำการเคลื่อนไหวในประเทศไทยได้ 2. เพื่อศึกษากระบวนการ วิธีการ , กลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวทางสังคมของกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ (New Social Movement) โดยเน้นแนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคมและ การสร้างปริมณฑลสาธารณะ การสร้างอำนาจนำ (Hegemony) มาช่วยในการวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว

(1) เงื่อนไขที่ทำให้กรีนพีซมาจัดตั้งและสามารถเคลื่อนไหวในประเทศไทยได้

(1.1) เงื่อนไขที่ทำให้กรีนพีซมาจัดตั้งสาขาในประเทศไทยนั้น เป็นเพราะ

- ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกมีการขยายวงกว้างมากขึ้น มีการย้ายฐานการผลิตต่างๆที่ทำลายสิ่งแวดล้อมมาในบริเวณภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เทคโนโลยีถูกส่งจากโลกตะวันตก ไหลเข้าสู่โลกตะวันออกมากขึ้น และผลจากการวิจัยสำรวจของ
- กรีนพีซสากล เห็นว่า ประเทศไทยมีความพร้อมในเรื่องต่างๆ ทั้ง สังคม,การเมือง, เศรษฐกิจที่กำลังฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคม การติดต่อสื่อสาร การเป็นศูนย์กลางของประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(1.2) เงื่อนไขที่ทำให้กรีนพีซสามารถเคลื่อนไหวในประเทศไทยได้ หากมองในแนวคิด New Social Movement (ไชยรัตน์ 2540,ประภาส 2541,ผาสุก 2543) กล่าวคือ

- ปัจจัยภายใน ของตัวผู้เข้าร่วม ผู้ที่เข้าร่วม จะมีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองในความเป็นประชาชน ทั่วไป จากบทที่ 4 ที่กล่าวถึงเหตุผลของการมาเป็นอาสาสมัคร แต่ละคนที่กล่าวอาจมีเหตุผลแตกต่างกันหลากหลาย แต่สิ่งหนึ่งที่มีคือ สำนึกของความ

เป็นพลเมืองในการที่จะลงมือทำและมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมในทางที่ดีขึ้น จากบทที่ 4 กลุ่มคนที่เข้าร่วมมาจากหลากหลายอาชีพ ทั้ง นักศึกษา , ผู้ประกาศวิทยุ , เว็บมาสเตอร์ และคนธรรมดาทั่วไปที่สนใจสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า คนชนชั้นกลางได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีความตื่นตัวที่จะเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น การเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภค ที่มีสิทธิรับทราบว่าอาหารแต่ละชนิดมี จีเอ็มโอ ปน เบื้องหรือไม โดยการเรียกร้องในรูปแบบต่างๆเช่นการลงชื่อในเว็บไซต์ การส่ง ไปสการ์ดถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการติดฉลากสินค้าที่มีการปนเปื้อน จีเอ็มโอมากขึ้น กลุ่มคนชนชั้นกลางที่ว่านี้มีการเชื่อมโยงเครือข่าย เช่น ภาค ประชาสังคมในกลุ่มที่ ประสบปัญหาต่างๆ ในการต่อสู้การครอบงำของรัฐ มีการสร้างพื้นที่สาธารณะ เช่น การร่วมกับองค์กรเครือข่ายและองค์กรประชาชน ทำการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการ เก็บตัวอย่างอากาศ ในบริเวณโรงงานอุตสาหกรรมตามที่กล่าวในบทที่ 5 เพื่อทำการ ต่อสู้กับการครอบงำของระบบรัฐ และ ระบบนายทุน

- ปัจจัยภายในองค์กร กรีนพีซเป็นองค์กรที่ดำเนินการอย่างอิสระ มีการบริหารงานที่เป็นอิสระ การรับบริจาคเงินจะรับแต่เฉพาะบุคคลธรรมดาและไม่รับเงินบริจาค จาก พรรคการเมือง หรือ บริษัทเอกชนใดๆ มีหลักการในการดำเนินงานที่ชัดเจนและมี ลักษณะเฉพาะตัว โดยยึดหลักการการเป็นประชาธิปไตยที่เกิดขึ้น และการปฏิบัติการตรงอย่างสันติวิธีในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใหม่สำหรับสังคมไทย มีอาสาสมัครที่มีใจรักร่วมในการทำงาน มีเครือข่ายทั่วโลกทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูล ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆมีความรวดเร็ว

- ปัจจัยแวดล้อม หรือปัจจัยภายนอก ได้แก่ บริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อม ระบบ เศรษฐกิจ การเมืองภายในประเทศไทย เนื่องจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในช่วง ก่อนที่กรีนพีซเข้ามาในประเทศไทย (พ.ศ. 2542-2543) นั้น สภาพสังคมเริ่มฟื้นตัวจาก วิกฤตเศรษฐกิจ และ หลังจากที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นใน ท้องถิ่น ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ที่มีปัญหาต่อเนื่องยาวนานมาตลอดและเริ่มทวี ความรุนแรงขึ้นนั้น ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดมากขึ้น มีการเรียกร้องให้รัฐได้แก้ไข ปัญหา โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขอย่างแท้จริงตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ อีกทั้ง ปัญหาสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นที่สนใจจากประชาชนทั่วไปทั้งในและนอกประเทศ ส่วน ทางด้านเศรษฐกิจ และการเมือง กระแสโลกาภิวัตน์ได้ไหลเข้าสู่ประเทศไทยอย่างมาก

ระบบเศรษฐกิจภายในต้องเปิดรับ และ ปรับตัวไปตามกระแสโลก รัฐต้องให้ความสนใจการเปลี่ยนแปลงของโลกมากขึ้น เกิดเทคโนโลยีต่างๆเข้ามามากมาย รวมถึงเทคโนโลยีชีวภาพอย่าง พีจีเอ็มไอ ที่ยังไม่รู้แน่ชัดว่าปลอดภัยต่อมนุษย์หรือไม่ อีกทั้งปัญหาภาวะโลกร้อน และการค้าสารพิษก็มีความรุนแรงขึ้น ประชาคมโลกให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อม มากขึ้นควบคู่กับด้านเศรษฐกิจ , การเมือง โดยมีการจัดประชุมลงนามอนุสัญญาต่างๆในประเทศสมาชิก ให้หันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อม จากบริบทต่างๆนี้ การเข้ามาของกรีนพีซในประเทศไทยช่วงปี 2544 จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม และเมื่อเข้ามาแล้ว บริบททางการเมืองเริ่มเปลี่ยนไป รัฐและนายทุนมีอำนาจครอบงำมากขึ้น ฝ่ายค้านอ่อนแอ นโยบายรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร การตรวจสอบ ระบบรัฐและทุนจึงต้องทำเพิ่มมากขึ้น การเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมจึงยังต้องอาศัย การเชื่อมโยง และ การสร้างพันธมิตรมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบวิธีการในการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมก็เป็นส่วนสำคัญในการที่ทำให้ขบวนการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างกรีนพีซเคลื่อนไหวไปได้

(2) กระบวนการ , วิธีการ , กลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวของกรีนพีซ

ในการศึกษาครั้งนี้กระบวนการศึกษาได้ใช้ มุมมองการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ เรื่อง การสร้างพื้นที่สาธารณะของ Habermas และ การสร้างอำนาจนำของ Gramsci มาอธิบาย ปรัชญาการณดังกล่าวนี้

(2.1) มุมมองกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมตามแนว Habermas

จากมุมมองของแนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ในแบบของฮาเบอร์มาส (ธีรยุทธ บุญมี 2547 และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร 2545) จะเห็นว่า สังคมไทยในปัจจุบันมีความหลากหลาย ทั้งในแง่ความคิด , ค่านิยม , วัฒนธรรม แต่การใช้ชีวิตโดยส่วนใหญ่ ทั้งในปริมาณส่วนตัวและส่วนรวมของคนในสังคม ไม่ว่าจะแง่การตลาด และ วัฒนธรรมมวลชน กลับถูกครอบงำจากอำนาจรัฐ และอำนาจตลาด เพราะคนในสังคมถูกกระตุ้นในรูปแบบต่างๆให้เกิดการบริโภคที่เกินจำเป็น เป็นที่มาของการทำลายสิ่งแวดล้อม อีกทั้งรัฐผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ มักสนับสนุนให้เกิดการบริโภคที่เกินจำเป็นร่วมกับนายทุน เพราะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้รับความสำคัญ และ ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้ที่ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงพยายามหาช่องทางในการเคลื่อนไหวต่อสู้ กับ การครอบงำจากอำนาจดังกล่าว ขบวนการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างกรีนพีซ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเป็นเหมือนตัวขับเคลื่อนการได้กลับอำนาจรัฐ – อำนาจตลาด ที่กลุ่มนายทุนสร้างขึ้น โดยมีการเปิดรับอาสาสมัครที่มีความสนใจ และมีความตระหนักถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมและเมื่ออาสาสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว ในขบวนการเคลื่อนไหวของกรีนพีซฯ หากมองตามแนวคิดของ Habermas เรื่องการสร้างพื้นที่สาธารณะ มีกระบวนการดังต่อไปนี้

(2.1.1) การสร้างความเชื่อชุดใหม่ การสร้างความรู้ และการตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม ได้ทำใน 2 ระดับคือ ในระดับบุคคลและ ในระดับภาคส่วนต่างๆ

- ในระดับบุคคล กรีนพีซฯ จะสร้างให้ ผู้ที่เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร เกิดสำนึกของความเป็นพลเมือง โดยผ่านกระบวนการ การใช้เหตุผล ในการปฏิบัติการการสื่อสาร เช่น เปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้ซักถามข้อมูล เหตุและผล ความจำเป็นต่างๆ ที่จัดกิจกรรมแต่ละครั้งก่อนการปฏิบัติจริง อาสาสมัครที่จะเข้าร่วมสามารถแสดงความคิดเห็นและร่วมซักถามในประเด็นปัญหาต่างๆกับเจ้าหน้าที่ ได้อย่างอิสระ ซึ่งกระบวนการนี้จากการศึกษา บทที่ 5 แสดงให้เห็นว่า อาสาสมัคร มีจิตสำนึกของพลเมืองด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน การแก้ไขปัญหาว่าจะต้องเริ่มที่ตนเองก่อนและต้องปฏิบัติตัวไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงๆ โดยได้ลงมือทำและเข้าร่วมกับกรีนพีซฯ อีกทั้งกระบวนการทำงานที่ทำนั้นเป็นไปอย่างรอบครอบและมีเหตุ-มีผล หรือ การอบรม NVDA ก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเชื่อชุดใหม่ การสร้างความรู้ ในการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมของกรีนพีซ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเกิดสำนึกของความเป็นพลเมือง

- ในระดับภาคส่วนย่อยต่างๆ ทั้งด้านการเมือง , สังคม , เศรษฐกิจ จะต้องมีการประสานความร่วมมือกันโดยทำการปฏิบัติการการสื่อสาร เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะให้มีลักษณะพหุนิยม โดยมีการผลิตสื่อต่างๆ การประชาสัมพันธ์เรื่องสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ที่มีการแต่งตัวแปลกๆ ทำการแจกเอกสารต่างๆ เพื่อเรียกความสนใจจากประชาชนที่เดินผ่านไปมาให้เกิดการตื่นตัว และสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และให้สื่อมวลชน ช่วยเผยแพร่ข่าวสารความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆไปสู่สาธารณชนให้เกิดการตื่นตัว เกิดความตระหนักและห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อมในประชาชนวงกว้างด้วย

(2.1.2) การลดความชอบธรรมของระบบที่มีอยู่และรัฐ เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นว่าระบบที่มีอยู่ไม่มีความเป็นธรรม เช่น กรณีการเข้าไปเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุ เรื่องมะละกอจีเอ็มโอที่ขอนแก่น และประกาศให้สาธารณชนรู้ มีการจุดประเด็นปัญหาให้ได้รับความสนใจ เพื่อให้ส่วนต่างๆทั้งภาครัฐ และ บริษัทเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไป เข้ามาแลกเปลี่ยน มีการปฏิบัติการการสื่อสารกัน ในลักษณะพหุนิยม มีการโต้เถียงโต้แย้ง ให้สาธารณะชนเกิดความตระหนัก และห่วงใยสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยให้รัฐหันมาสนใจปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหอย่าง

จริงจัง มีการสร้างความชอบธรรมใหม่ โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและรับรู้ เช่น เรื่องสิทธิการรับรู้ของผู้บริโภคการร่วมลงชื่อให้มีการติดฉลากสินค้าที่มี จีเอ็มโอปนเปื้อน เรียกร้องให้นายทุนผู้ผลิตได้แจกแจงรายละเอียดส่วนประกอบต่างๆ เป็นต้น

(2.1.3) การฉีกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ เป็นการหาแนวร่วมและฉีกกำลังร่วมกันที่จะเรียกร้องให้เกิดผลการเคลื่อนไหวอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อการปฏิบัติการการสื่อสารในลักษณะพหุนิยมเพื่อให้ได้แนวร่วมนั้น เมื่อมีแนวร่วมที่ชัดเจน จนก่อให้เกิดประชาสังคมที่มีความเข้มแข็ง จนถือได้ว่าเป็นสถาบัน ในกระบวนการนี้ของขบวนการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งหลาย ต้องพยายามผลักดัน การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆไม่ว่าจะเป็นเรียกร้องสิทธิ หรือ การออกกฎหมาย เช่น กรีนพีซ ร่วมกับ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และ สหพันธ์องค์กรเพื่อผู้บริโภค โดยยื่นข้อเสนอให้กระทรวงสาธารณสุขมีการออกกฎหมายติดฉลากสินค้าที่มีส่วนประกอบของพืชที่มีจีเอ็มโอปนเปื้อนอยู่ หรือ กรีนพีซ ร่วมกับ กลุ่มศึกษาและรณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม และเครือข่ายชาวบ้าน ยื่นหนังสือเรียกร้องให้ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ อย่างธนาคารโลก , ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ทบทวนการให้เงินกู้โครงการโรงบำบัดน้ำเสียรวมที่สมุทรปราการ พร้อมเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาสารพิษอย่างยั่งยืน เพราะว่า การสร้างบ่อบำบัดมิได้ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสารพิษตกค้างจากโรงงานอุตสาหกรรม และ การสร้างฝืนผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนในบริเวณโรงบำบัดอย่างกว้างขวาง โดยเสนอให้มีการออกกฎหมายที่เข้มงวดกับโรงงานอุตสาหกรรม ให้มีการบำบัดของเสียและสารพิษต่างๆก่อนปล่อยออกสู่อากาศหรือแหล่งน้ำสาธารณะ โดยกระบวนการเหล่านี้ จะทำผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารเหล่านี้สู่สาธารณชนเป็นต้น

ในแนวคิดของฮาร์เบอร์มาส กระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกรีนพีซนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการโต้กลับ ต่อสู้ กับอำนาจรัฐและนายทุนอย่างชัดเจน โดยอาศัยความร่วมมือจากสื่อมวลชน จากส่วนต่างๆ จากบุคคลหลากหลายอาชีพ หลายหลายชนชั้น หลายหลายสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัคร , ชาวบ้าน , องค์กรพันธมิตรในการร่วมแย่งชิงพื้นที่สาธารณะที่ส่วนใหญ่รัฐและนายทุนครอบครองอยู่ โดยกระบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มจะมีความหลากหลาย และจะทำผ่านสื่อแขนงต่างๆ ซึ่งรูปแบบในการเรียกร้องอาจต้องมีการทำให้น่าสนใจ เช่น การปั่นเขวนป้ายผ้า หรือการใส่ชุดตัวการ์ตูนแปลกๆ เพื่อดึงดูดและเปิดพื้นที่ ให้คนทั่วไปสนใจ เข้ามาทำการปฏิบัติการการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ถึงระบบค่านิยม และการใช้

ชีวิต โดยการกระทำดังกล่าวอาจขัดแย้งต่อค่านิยมหรือประเพณีนิยมที่ถือปฏิบัติกันอยู่ในสังคมซึ่งถูกอำนาจรัฐและอำนาจตลาดครอบงำอยู่

(2.2) มุมมองกระบวนการเคลื่อนไหวตามแนวคิดของ Gramsci เกี่ยวกับการสร้างอำนาจนำ

หากมองกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในแนวคิด อำนาจนำของกริมซีนั้น จะแสดงให้เห็นว่า การสถาปนาอำนาจนำได้ นอกจากจะต้องชิงพื้นที่ทางความคิดของผู้ที่เข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหว การช่วงชิง และ ต่อสู้ในบริบทของความคิดภายในสังคม อย่างภาคประชาสังคม ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการรักษาผลประโยชน์ทางชนชั้นของแต่ละฝ่ายเอาไว้ ฝ่ายที่ช่วงชิงพื้นที่ความคิดโครงสร้างองค์กรในประชาสังคมได้จะมีฐานะอำนาจนำ (Hegemony) (ธีรยุทธ บุญมี 2547) ซึ่งการสร้างอำนาจนำมีกระบวนการดังนี้

(2.2.1) การสร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์ เป็นการสร้างให้กลุ่มคนต่างๆ หลากหลายอาชีพ หลากหลายชนชั้น เข้ามาร่วมมาเป็นพันธมิตร และ เครือข่าย เพื่อทำให้ความมุ่งหมายของผู้ครองอำนาจนำ ในกลุ่มได้รับการยอมรับว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องชอบธรรม โดยดึงกลุ่มชนชั้นต่างๆไม่ว่าจะเป็นคนของฝ่ายรัฐ ซึ่งจากผลการศึกษา กรีนพีซไม่ค่อยได้ร่วมกับกลุ่มคนของรัฐในการดำเนินการเท่าใดนัก ด้านนายทุนมีการเชื่อมโยงโดยแนะนำบริษัทต่างๆที่มีนโยบายปลอดจีเอ็มโอผ่านคู่มือจ่ายตลาด ด้านนักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน มีการเชื่อมประสานงานกันบ่อยครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมในการผลักดันเคลื่อนไหว ด้านประชาชนทั่วไป กรีนพีซได้มีกิจกรรมต่างๆให้ประชาชนเข้าร่วม เช่นการลงชื่อในโปสเตอร์หรือเว็บไซต์ต่างๆ ซึ่งส่วนมากจะดำเนินการกับคนในเมืองมากกว่า การดำเนินการประสานงานกับประชาชนในระดับรากหญ้าจะผ่านองค์กรชาวบ้านหรือองค์กรเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับกรีนพีซเป็นส่วนใหญ่

(2.2.2) การทำสงครามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด ทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ดังเช่นกรณี การนำเสนอคู่มือจ่ายตลาดให้กับประชาชนทั่วไป ได้ตระหนักถึงการเลือกซื้ออาหารด้วยความระมัดระวัง เช่นเดียวกับคู่มือที่กลุ่มนายทุนทำขึ้นเพื่อเลือกซื้อสินค้า อย่างเช่น คู่มือสร้างบ้านหรือรถยนต์ การทำสงครามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด นี้ กรีนพีซได้ใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์อย่างคู่มือจ่ายตลาด และวิธีการนำเสนอข้อมูลถึงผู้บริโภคโดยตรงแบบตัวต่อตัว หรือให้สื่อมวลชนช่วยกระจายข่าว กระบวนการและวิธีการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการเปิดประเด็นทางความคิด สู่อารมณ์ และเป็นการแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดอย่างหนึ่ง

(2.2.3) การทำให้กลุ่มเห็นคล้อยตามด้วยความสมัครใจ กรีนพีซจะทำการอธิบายและเผยแพร่แนวคิดและการทำงานขององค์กรผ่านการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยเชิญสื่อมวลชนจากทุกแขนงเข้าร่วมเป็นประจักษ์พยานในที่เกิดเหตุ ในสถานที่ที่เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อให้สื่อมวลชนต่างๆ ได้นำเรื่องราวที่เกิดขึ้นไปทำข่าว และเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความคิดให้เกิดการยอมรับในภาคส่วนสังคม หรือประชาสังคมอย่างกว้างขวาง และเพื่อหาแนวร่วมในการร่วมสนับสนุนการทำงาน และการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่

การศึกษาเรื่อง ขบวนการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม กรณี กรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ประเทศไทย) นี้ สะท้อนให้เห็นถึง การทำงานด้านสิ่งแวดล้อมในหลายระดับ ทั้งระดับปัจเจก ระดับชุมชน ระดับประเทศ จนถึงระดับโลก จุดเด่นขององค์กรนี้ คือ การที่เป็นองค์กรสากล มีสาขาและ เครือข่ายในหลายประเทศ มีการใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีการสื่อสารและระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายที่มีความทันสมัย ทำให้การแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศที่เป็นไป ด้วยความรวดเร็ว เพราะไม่ว่าเหตุการณ์ใดๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในซีกใดซีกโลกหนึ่ง อีก ซีกโลกหนึ่งจะทราบข้อมูลเหล่านั้นด้วยเวลาอันรวดเร็ว เห็นได้จากการทำงานขององค์กรมีการส่ง ข้อมูลข่าวสาร การสร้างกระแสสาธารณะเกิดขึ้นทุกๆ ที่ด้วยระบบและเครื่องมือที่ทันสมัย ผนวก กับรูปแบบการรณรงค์ที่ใช้การเผชิญหน้าอย่างสันติวิธี (NVDA) ตามความมุ่งหมายขององค์กรที่ จะทำเพื่อให้มีการหยุดการทำลายสิ่งแวดล้อมบนโลกใบนี้ ทว่าผู้ศึกษาไม่สามารถประเมินได้ว่า กรีนพีซมีความสามารถมากเพียงใดในการสร้างกระแสสาธารณะให้คนมาสนใจและหยุดการทำลายสิ่งแวดล้อม เพราะเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ใหญ่เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนมาก มีความ เกี่ยวพันกับทุกภาคส่วน ตั้งแต่วิถีชีวิต ระบบสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึง ระดับโลก แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ศึกษาสามารถรับรู้ได้ตัวเองจากการเข้าร่วมการเป็นอาสาสมัครในองค์กร นี้ก็คือ กรีนพีซได้สร้างกระแสการรักษสิ่งแวดล้อม จิตสำนึก และ ความห่วงใย ต่อสิ่งแวดล้อมให้ กับอาสาสมัครที่เป็นหนุ่มสาว คนรุ่นใหม่ได้ระดับหนึ่ง

นอกจากนี้กรีนพีซมีการใช้สื่อมวลชนช่วยในการเปิดประเด็นการทำลายสิ่งแวดล้อมสู่ สาธารณชนในวงกว้าง เพื่อให้สาธารณชนเกิดการตระหนักและห่วงใยสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อีกทั้ง การเคลื่อนไหวของกรีนพีซแสดงให้เห็นว่า การทำงานเคลื่อนไหวที่ต้องต่อสู้กับอำนาจรัฐ และ อำนาจตลาด ที่นายทุนครอบครองอยู่นั้น นายทุนทั้งหลายก็มีได้เลวร้ายทั้งหมดเพราะ ยังมีกลุ่ม นายทุนบางส่วนที่ดีและมีความคิดรักษสิ่งแวดล้อมที่กรีนพีซพร้อมที่จะเป็นพันธมิตรอย่างเช่น บริษัทที่มีนโยบายปลอดจีเอ็มโอ เป็นต้น

ส่วนข้ออ่อนของขบวนการเคลื่อนไหวของกรีนพีซ ด้วยความที่มีเครือข่ายการทำงานที่ใหญ่เป็นองค์กรสากล การทำงานของกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในประเทศไทยนั้นยังไม่ได้สร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน กล่าวคือยังไม่สามารถดึงฝ่ายคนของรัฐที่มีหัวก้าวหน้าเข้ามาร่วมดำเนินการด้วย และ การทำงานประสานงานเชื่อมต่อกับชาวบ้านในระดับรากหญ้าเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นโดยตรงนั้นยังน้อยอยู่ แต่จะทำการดำเนินการเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับโลกมากกว่า

บทส่งท้ายจากผู้ศึกษาในฐานะอาสาสมัครกรีนพีซ

- ก้าวแรกที่รู้จัก หนังสือพาไป

ตลอดการเรียนในชั้นสิ่งที่ต้องทำ คือ รายงาน ด้วยความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นทุนเดิม ทำให้ผู้ศึกษาเลือกทำรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสังคมเสมอ “ชยะ ผันให้เป็นพิษ หรือพลิกให้เป็นทอง” เป็นหัวข้อหนึ่งในนิตยสารโลกสีเขียว ที่ผู้ศึกษาอ่านเพื่อใช้ทำรายงานและได้เจอกับประกาศการรับอาสาสมัครของกรีนพีซ ด้วยความอยากรู้ว่า อาสาสมัครเพื่อสิ่งแวดล้อมเค้าทำอะไรกันบ้างนะ คงน่าจะมีข้อมูลดีๆเอาไปทำรายงานได้บ้าง และคงต้องพาไปเที่ยวที่ไหนซักแห่งบ้างแน่ๆ อาจไปเก็บชยะที่น้ำตกหรือทะเลซักครั้งนะ นี่เป็นความคิดแรกที่ทำให้อยากมาเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร จนเมื่อมาสมัครและรับรู้เกี่ยวกับหลักการการทำงานของกรีนพีซเบื้องต้น จากVCD เพลง You Get What You Give ที่กรีนพีซจัดทำภาพกิจกรรมต่างๆ ทำให้รู้สึกทึ่ง และอยากลองทำอะไรแบบนี้บ้างซักครั้งในชีวิตน่าจะดี อีกทั้งเนื้อหาในเพลงประกอบโดนใจมากๆ ซึ่งมีส่วนทำให้อยากทำอะไรเพื่อสิ่งแวดล้อมในบ้านเมืองเราบ้าง

- งานแรกกับความวุ่นวายและโดดเดี่ยว

ครั้งแรกกับการร่วมประชุมอาสาสมัครเพื่อเตรียมจัดกิจกรรมรณรงค์ภาวะโลกร้อน ซึ่งจะมีเรืออาร์กติกซันไรซ์มาแวะรณรงค์ที่ประเทศไทย ทำให้ผู้ศึกษารู้สึกถึงความวุ่นวายในการเตรียมงานของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่มาก่อนได้อย่างชัดเจน แต่ทว่าเราไม่สามารถช่วยอะไรเขาได้เลยเพราะไม่รู้จักใคร ไม่รู้จะเริ่มอย่างไร เพราะไม่ได้มีเพื่อนหรือคนรู้จักที่นี้มาก่อน ทำให้รู้สึกโดดเดี่ยวและงงกับการวางตัวของตัวเองอยู่พอสมควร จนกระทั่งได้รู้จัก เสริฐ ตีอารมณดีและน้องๆต่างคณะจากรั้วเหลืองแดงเหมือนกันที่มีอัธยาศัยดีและเข้ากับคนอื่นๆได้ง่าย ทำให้รู้สึกผ่อนคลายและเริ่มสนุกกับการร่วมกิจกรรม จนถึงวันเรือมาและกิจกรรมที่เตรียมไว้ลุล่วงไปด้วยดี จบงานนี้ได้เสื้อรณรงค์สีเขียวของกรีนพีซมา 1 ตัว กับเสื้อยืดฝีมือการระบายสีของตัวเองอีก 3 ตัว เพราะตอนวันงานผู้ศึกษารับหน้าที่ขายเสื้อยืดให้กับคนที่เข้ามาชมงาน เป็นงานแรกที่รู้สึกประทับใจ

ใจที่ได้เข้าไปดูเรือเดินสมุทร ได้สนุกกับการระบายสีเสื้อ ได้เห็นภาพครอบครัวที่พ่อและแม่พาลูกมาชมงาน และเล่าเรื่องราวของการใช้พลังงานสะอาดให้ลูกฟังตอนนั่งระบายสีเสื้อกับนักศึกษา ทำให้ผู้ศึกษามีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมใหม่ๆให้กับตัวเอง ยังบอกตัวเองอยู่ด้วยว่า “เออ..มางานนี้ก็ดีเหมือนกันได้เห็นได้ขึ้นเรือเดินสมุทร ได้รู้ว่าเค้าทำอะไรกันบนเรือเพราะคงมีโอกาสไม่บ่อยนักที่จะได้เห็นได้เข้าไปดู และก็ได้เจอเด็กๆทั้งหลายที่มานั่งระบายสีเสื้อด้วยความสนุกสนาน แต่เสียขายที่ไม่ได้ลงเรือไปที่บ่อนอกบ้านگردเพราะว่าติดสอบพอดี...”

- อบรม ความรู้ใหม่ๆ มุมมองใหม่ๆ

จากการร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่องค์กรได้จัดขึ้นให้กับอาสาสมัคร งานแรกที่ได้ร่วมคือการให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ที่กรีนพีซพาไปดูการปลูกผักอินทรีย์ปลอดสารพิษ การใช้ชีวิตแบบพอเพียงของชาวบ้าน และการทำไร่ตามวิถีชีวิตของชาวเขา ที่จังหวัดสุพรรณบุรี รู้สึกดีกับการได้เห็นและรับรู้ปัญหาของชาวเขาที่ทำอะไรเลือนลอยว่าการทำอะไรเลือนลอยไม่ได้ทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างที่คิด เพราะว่าชาวเขาเหล่านั้นเขาเปลี่ยนที่ไปและให้พื้นที่เก่าฟื้นฟูด้วยตัวเอง แต่เขาเหล่านั้นถูกกล่าวหาว่าทำลายป่า ทั้งๆที่นายทุนเข้าไปลักลอบตัดไม้เห็นๆแต่ไม่มีใครสามารถเอาผิดคนเหล่านั้นได้ ซึ่งตัวผู้ศึกษาเองก็ได้ไปเห็นภาพท่อนไม้ที่ถูกลักลอบตัดและกำลังรอการแปรรูปอยู่ด้วย ในปีถัดมาได้เข้าร่วมการรณรงค์แบบเผชิญหน้าอย่างสันติวิธี (NVDA) ทำให้...อ้อ...รู้แล้วว่าทำไมคนที่ไปแอ็คชั่นต้องมาอบรม NVDA การอบรมครั้งนั้นนอกจากได้รู้เรื่องราววิธีการรณรงค์ใหม่ๆแล้วยัง ได้รู้ภาษาแปลกๆจากเพื่อนชาวอินโดนีเซียและชาวคัตซ์ด้วย การอบรมความรู้เรื่อง GMO การเก็บตัวอย่างมะละกอบเป็นอีกอันที่ตอนแรกไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมต้องจัดอบรมด้วย ยิ่งงงๆอยู่ว่าเรียกไปอบรมการเก็บมะละกอบทำไม ก็แค่สอยเก็บใส่ถุงไม่เห็นจะยาก แต่พออบรมแล้วถึงได้รู้ว่าไม่ใช่แค่สอยเก็บใส่ถุงอย่างเดียวต้องระวังละอองเกสรไปติดที่อื่นๆ เพราะเรายังไม่รู้ว่ามะละกอบที่เก็บอยู่นั้น ปนเปื้อนจีเอ็มโอไหม การเก็บตัวอย่าง ดิน , อากาศที่ปนเปื้อนสารพิษก็เป็นกรอบรมที่ทำให้ผู้ศึกษาที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์มากมายนักได้รู้และเข้าใจว่าวิธีการทำงานแต่ละอย่างที่ต้องทำแบบนั้นแบบนี้ทำเพราะอะไร สิ่งต่างๆเหล่านี้ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมทั้งในแง่วิทยาศาสตร์และสังคมมากขึ้น ได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมต่างถิ่นจากเพื่อนอาสาสมัครทั้งในและต่างประเทศที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน ทำให้ได้รู้จักได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมุมมอง การใช้ชีวิต และ พฤติกรรมของบุคคลที่มีความหลากหลายเรื่องราวที่พบเห็นจากการไปตามที่ต่างๆนั้นเป็นประสบการณ์ที่ไม่สามารถซื้อหาได้ด้วยเงิน นอกจากนี้ยังสอนให้รู้ว่าการแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่พวกเรากำลังรณรงค์อยู่ ที่มันเป็นเรื่องเคร่ง

เครียดและเป็นปัญหาระดับโลกนั้นเราสามารถสนุกกับการแก้ไขปัญหาใหญ่ๆได้ด้วยจิตใจของเราเอง โดยต้องรู้จักการทำงานอย่างสนุกและมีสาระ

- กิจกรรมสร้างประสบการณ์ชีวิต

กิจกรรมแต่ละครั้งที่พวกเราเข้าร่วมนั้น จะต้องมีการเตรียมตัวเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีการฝึกฝน อบรมเพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติ อย่างการอบรมเชิงเทคนิค เรื่องต่างๆที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องสนุกสนาน เช่น การฝึกอบรมขับเรือยาง ที่จะต้องไปทะเล แต่การไปทะเลแต่ละครั้งไม่ได้ทำเพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว การฝึกฝนเรื่องต่างๆ เป็นการสอนให้เรารู้จักเหตุและผลในการทำงานร่วมกัน รู้จักการเตรียมงานวางแผน รู้จักการทำงานเป็นทีมว่าจะต้องเป็นอย่างไร รู้จักคำว่ามิตรภาพ การมีน้ำใจ การให้อภัยและช่วยเหลือกัน อย่างการยกเรือยางลำใหญ่ พร้อมกับเครื่องยนต์ 40 แรงม้า ด้วยจำนวนคน 16 คน ลงทะเลในสภาพอากาศที่ร้อนจัด อาจทำได้ช้ากว่าการใช้คน 8 คน เพราะ ถ้าการที่มีจำนวนคนเยอะแต่ผู้เข้าร่วมไม่สามัคคีในการยก ก็ทำให้เรื่อนั้นลงสู่ทะเลได้ช้ากว่า การที่มีคนจำนวนน้อยแต่ทุกคนพร้อมใจช่วยกันได้ หรืออย่าง การอบรมฝึกป็น ทำให้รู้ว่าเรื่องเล็กๆน้อยๆอย่างการเตรียมผูกเงื่อนและการใช้อุปกรณ์ชิ้นเล็กๆ ก่อนปฏิบัติงาน มีผลต่อตัวผู้ป็นและงานขององค์กรได้เหมือนกัน เพราะระหว่างนักป็นปฏิบัติงานหากสิ่งเล็กๆน้อยๆที่ขาดการเตรียมการที่ดี ก็สามารถส่งผลถึงเป้าหมายของการปฏิบัติงานได้

จากการร่วมกิจกรรม ผู้ศึกษาถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของทีมเรือ โดยในทีมทุกคนจะต้องมีหน้าที่ สำรวจ ฝึกฝน ความรู้ ความชำนาญ ดูแลเรื่องต่างๆเกี่ยวกับเรือ ทำให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสพบเห็นเรื่องราว ของสภาพสิ่งแวดล้อมที่ยังอยู่ดีและเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด จากการไปสำรวจในที่ต่างๆ เช่น กรณี การขับเรือสำรวจสภาพน้ำบริเวณชายฝั่งทะเลที่อยู่ติดกับนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ทำให้ผู้ศึกษา รู้สึกสะท้อนใจมากกับภาพที่หลายๆคนคงไม่มีโอกาสได้เห็น ในความจริงที่ปรากฏกับทะเลไทย คือ สภาพน้ำทะเล ที่มีสีดำสนิท น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม มีสีดำสนิท มีขยะลอยอยู่กลางน้ำเยอะมาก ไม่ว่าจะเป็นหลอดไฟนีออน ถุงพลาสติก ถังสารเคมีต่างๆ ฯลฯ สภาพที่เห็นในน้ำทะเลนั้นไม่ต่างไปจากน้ำในคลองแสนแสบ ทำให้เข้าใจว่า ทำไมชาวประมงชายฝั่งในบริเวณดังกล่าวถึงได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ขาดการวางแผน และดูแลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ทำให้เข้าใจว่าสิ่งที่เขาเหล่านั้นได้รับนั้นมันคืออะไร เพราะน้ำทะเลที่ผู้ศึกษาเห็นนี้ เมื่อโดนแล้วทำให้รู้สึกคันมากในเวลาไม่กี่นาที ปัญหาที่ชาวประมงชายฝั่งได้รับแทบจะไม่มีผู้ให้ความสนใจ ซ้ำร้ายยังถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกก่อกวนไม่สงบเห็นแก่ประโยชน์ตัวเอง ไม่เสียสละเพื่อคนส่วนใหญ่ที่จะได้ประโยชน์จากการสร้างนิคม

อุตสาหกรรมดังกล่าว เป็นต้น จากปรากฏการณ์ที่เห็นสภาพแวดล้อมถูกทำลายนี้เป็นข้อเปรียบเทียบที่ชัดเจนกับอีกกรณีหนึ่งคือ กรณีที่ผู้ศึกษาได้มีโอกาสไปล่องเรือชมปลาโลมาอิระวดีที่อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ครั้งนั้น ทำให้ผู้ศึกษาประทับใจถึงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศที่ยังหลงเหลืออยู่ อีกทั้งยังได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตต่างๆที่ต้องอยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกันตามธรรมชาติบริเวณปากแม่น้ำ เห็นวิถีชีวิตคนริมคลอง ปลาโลมา ปาชายเลน ผุงลิง และ นกนับหมื่นนับแสนตัว รวมถึงหิ้งห้อยในยามค่ำคืนตลอดสองฝั่งคลองที่มีความสวยงามเกินคำบรรยายจริงๆ ถ้าไม่ได้อยู่ที่มเร็วคงไม่มีโอกาสได้เห็นของสวยงามๆอย่างนี้แน่ สิ่งต่างๆเหล่านี้ทำให้ผู้ศึกษาประทับใจและรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่งดงามเหล่านี้ไม่ให้ถูกทำลายลง และคงอยู่กับมนุษย์ต่อไป

ในการทำงานในแต่ละครั้งที่ใช้เวลาปฏิบัติจริงเพียงไม่กี่ชั่วโมง จริงๆแล้วการปฏิบัติงานหลังเสร็จกิจกรรมก็เป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเก็บและดูแลอุปกรณ์ ทำให้ได้เห็นถึงความเอาใจใส่ในอุปกรณ์ น้ำใจของเพื่อนๆในระหว่างการปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงานอย่างเห็นได้ชัด อย่างเครื่องมือต่างๆที่ใช้ในการจัดกิจกรรม อาสาสมัครที่อยู่ในทีมส่วนใหญ่จะต้องเป็นผู้ดูแล และ คอยตรวจซ่อมแซมตลอดเวลา เพื่อให้อุปกรณ์เหล่านั้นใช้ได้ยาวนานที่สุดเพราะต่างก็ระลึกลอยตลอดว่า สิ่งต่างๆที่ได้มาดำเนินการนั้นได้มาจากเงินบริจาคของ ผู้ที่รักสิ่งแวดลอมเหมือนกับพวกเรา แต่เขาเหล่านั้นอาจไม่มีเวลาได้ทำอย่างพวกเรา แม้ว่าผู้เข้าร่วมต้องเหนื่อย ต้องร้อน ต้องอดทนขนาดไหน อาสาสมัครที่เข้าร่วมก็ยินดีทำด้วยความเต็มใจ

ตามจริงแล้วการเป็นอาสาสมัครทุกๆคนสามารถที่จะเป็นที่ไหนก็ได้ ขึ้นอยู่กับคนว่าจะเลือกเป็นในแนวทางไหน จะด้วยความบังเอิญหรืออะไรก็แล้วแต่ การมาเป็นอาสาสมัคร ได้ร่วมอบรมและทำกิจกรรมต่างๆกับกรีนพีซนี้ ทำให้ผู้ศึกษามีโอกาสที่จะได้ลงทำ และเรียนรู้ในสิ่งที่แปลกๆใหม่ๆ ซึ่งการเริ่มลงมือเริ่มทำ และรู้อะไรใหม่ๆ สำหรับผู้ศึกษาถือว่าเป็นประสบการณ์และกำไรชีวิตอย่างหนึ่ง

- ย้ำให้รู้และระลึกเพื่อสิ่งแวดลอม

นอกจากเรื่องการอบรมเชิงเทคนิคที่ทำให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้เรื่องต่างๆมากมายแล้วหลายสิ่งที่ทำให้ ผู้ศึกษา รู้สึกได้ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตที่มีสำนึกและมีความห่วงใยต่อสิ่งแวดลอมหลายเรื่อง อย่างเช่น การรับประทานอาหาร มีอยู่วันหนึ่ง โดยปกติแล้วอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ด้วยกันจนดึก จะไปกินข้าวเย็นพร้อมกันที่ร้านอาหารบริเวณใกล้เคียง วันนั้น

มีเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครบางส่วนไปทานข้าวกับเราไม่ได้เพราะว่างานยังไม่เสร็จ ก็มีอาสาสมัครคนหนึ่งเสนอตัวซื้ออาหารกล่องมาฝาก ถามเพื่อนว่า “เฮ้ย..ยย...อยากกินไรสั่งมา...เดี๋ยวซื้อใส่กล่องมาให้เพราะเดี๋ยวร้านจะปิดก่อน”

แต่อาสาสมัครที่ไปไม่ได้นั้นมีคนหนึ่งพูดขึ้นว่า “เฮ้ย...ไม่เอาดีกว่า ใส่กล่องโฟมมาเดี๋ยวกินเสร็จก็ต้องทิ้งแล้ว ขยะพิษชัดๆ” และทุกคนก็เห็นด้วย เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่ว่าตอนแรกจะไม่ไปกินข้าวด้วยกันก็เปลี่ยนใจไปกินพร้อมกัน แล้วค่อยกลับมาทำงานใหม่

ระหว่างเดินไปที่ร้านผู้ศึกษาก็พูดว่า “โห...พีชานาตินั้นเลยนะ..”

คำตอบที่ได้กลับมาคือว่า “เฮ้ย..เราทำงานองค์กรสิ่งแวดล้อมนะ.....รู้ปะมีพวกอาสาสมัคร และ เจ้าหน้าที่ฝรั่งบางคน ถ้าเขาเห็นว่าเอาข้าวใส่กล่องโฟมมาให้เขากินเขาไม่กินเลยนะ..จริงๆ...”

อีกกรณีหนึ่ง จากการเป็นอาสาสมัคร ผู้ศึกษามักได้รับหน้าที่เป็นผู้ประสานงานจัดประชุม สัมมนาเรื่องต่างๆ ให้กับ อาสาสมัคร และ เจ้าหน้าที่ทั้งไทยและต่างชาติ อยู่บ่อยครั้ง โดยต้องประสานงานหาที่พัก และอาหารให้บุคคลที่เข้าร่วมงาน สิ่งที่ถูกเน้นจนเป็นที่รู้กันคือว่า เวลาสั่งข้าวต้องบอกคนขายด้วยว่า อย่าใส่กล่องโฟมมานะ หรือเวลาไปจัดสัมมนาและประชุมที่โรงแรมก็ต้องเน้นกับทางโรงแรมผู้จัดว่า ห้ามใช้โฟม และงดใช้อุปกรณ์ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การตัดตัวอักษรต้อนรับติดผนัง ต้องบอกเลยว่าห้ามเด็ดขาด ให้ใช้ผ้าเขียนแทนถ้าไม่สามารถทำได้ก็ไม่จำเป็นต้องมีก็ได้ ซึ่งบางครั้งทำให้เจ้าหน้าที่โรงแรมบางแห่งไม่เข้าใจ มองว่าองค์กรจู้จี้ ทำให้ผู้ศึกษาต้องอธิบายกับเรื่องดังกล่าวเหมือนกัน

อย่างไรกรณีไปร่วมกิจกรรมเก็บขยะที่ชายหาด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ทั้งผู้สนับสนุน อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ทั้งหน่วยงานราชการและชาวบ้าน รวมถึงเด็กนักเรียนเยาวชนจากโรงเรียนต่างๆมากมาย ตลอดการจัดกิจกรรม3-4 วัน จะมีการประกาศตลอดเวลาเรื่องการรับประทานอาหารให้หมด เพื่อลดขยะ มีการแยกขยะก่อนทิ้ง และใช้วัสดุใส่อาหารที่ทำมาจากมันสำปะหลัง แทนการใช้กล่องโฟมเป็นต้น

จากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลายๆครั้ง ผู้ศึกษาได้สังเกตพฤติกรรมของอาสาสมัคร แม้ว่าอาสาสมัครแต่ละคนบางครั้งจะเพิ่งรู้จักกันได้ไม่นาน แต่ก็จะสนิทสนมกันเร็วเพราะต้องทำงานร่วมกัน ซึ่งทั้งเหนื่อย และก็ไม่ได้ค่าตอบแทนใดๆ ผู้ศึกษาเห็นได้ชัดเจนว่า อาสาสมัครหลายๆคนมีลักษณะพยายามไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมจริงๆ โดยจะมีการเตือนกัน ว่ากันบ้าง หรือบางครั้งก็บอกกันแรงๆให้อายกันไปเลย อย่างเช่นเรื่องทิ้งกันบูหรี่เป็นต้น หรืออย่างเรื่องการใช้โฟมและถุง

พลาสติก อาสาสมัครบางคนบอกว่า “พอมายู่แถวๆนั้นะ รู้ปะเดี๋ยวนี้ เราไปซื้อข้าวแถวบ้านเรา เอาจานไปใส่ซะไม่ให้เขาใส่กล่องโฟม”

อย่างบางคน บอกว่า “เดี๋ยวนั้นะ ชื่อของเล็กๆน้อยๆที่ 7-11 นะ ไม่เอาถุงมันแล้ว เห็นๆ เลยขยะชัดๆ เพราะอย่างชื่อน้ำขวดหนึ่งเนี่ย... เดี่ยวเราก็กินแล้ว ใช่มั้ยถึง 1 นาทีก็ทิ้งแล้ว อ้อ อย่างถุงมันห่วยด้วยเอาไปใช้ต่อไม่ได้ ยังไม่ทันไรก็ขาด ขยะเห็นๆ”

ในส่วนตัวของนักศึกษาคิดว่า เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมนั้นทุกคนสามารถทำได้เอง ทุกที่ทุกเวลา ไม่จำเป็นต้องมาเป็นอาสาสมัครเพื่อสิ่งแวดล้อม แต่มันขึ้นอยู่กับว่าเราได้คิดที่จะลงมือทำแล้วหรือยัง เราได้เริ่มปฏิบัติแล้วหรือยังต่างหาก กรีนพีซสำหรับนักศึกษา จะว่าไปก็เป็นเหมือนสถานที่ของคนๆที่คิดเหมือนกัน คิดคล้ายๆกันมาอยู่ด้วยกันและทำอะไรบางอย่างเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างที่เราอยากจะทำเท่านั้น ซึ่งก็มีทั้งคนตั้งใจจริงอยากมาร่วมกันเพื่อสิ่งแวดล้อมจริงๆก็มีอยู่เยอะ หรือบางคนเข้ามาเพราะอยากช่วยสังคมแต่ไม่รู้จะไปทำที่ไหนก็มี แม้บางคนเข้ามาเพราะเหงาอยากมีเพื่อนใหม่ๆ หรือบางคนตกงานว่างๆไม่รู้จะทำอะไรก็มาอย่างนี้ก็มี อาสาสมัครเหล่านี้ไม่ว่าจะเข้ามาด้วยสาเหตุอะไร แต่สิ่งหนึ่งที่นักศึกษาเห็นคือ แม้ว่ากรีนพีซจะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาใหญ่มาก โดยพยายามคิดรูปแบบการรณรงค์เช่น การเผชิญหน้าอย่างสันติวิธี และการทำงานโดยใช้สื่อเป็นตัวช่วยในการเรียกร้อง ความสนใจ จากสาธารณชน ซึ่งอาจจะได้ผลไม่ทันการณกับ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายลงอยู่ทุกวินาทีบนโลกใบนี้ แต่อย่างน้อยกิจกรรม การรณรงค์ วัฒนธรรมองค์กรของกรีนพีซก็ได้สร้างคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นคนหนุ่มสาว ที่มีใจรักสิ่งแวดล้อมและตระหนักต่อเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างจริงๆขึ้นมากลุ่มหนึ่ง สิ่งเหล่านี้มันเป็นจุดเริ่มต้นเล็กๆที่จะทำงานด้านสิ่งแวดล้อม แทนที่จะทำงานผ่านสถาบันทางสังคมทั้งหลาย เพราะสถาบันต่างๆในสังคมก็มีปัญหาอยู่แล้ว เนื่องจากต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและทันเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็สถาบันการศึกษา สถาบันทางเศรษฐกิจ ซึ่งการรณรงค์ผ่านสถาบันเหล่านี้ทำได้ยาก แต่การกระทำเรื่องการปลูกฝังด้านสิ่งแวดล้อมผ่านปัจเจกที่เป็นอาสาสมัครเหล่านี้ จะช่วยสร้างสำนึกได้ดีและยาวนาน